

Kamila Shamsie

Huis in brand

Vertaald uit het Engels door Anne Jongeling

SIGNATUUR

2018

ISMA

1

Isma zou haar vlucht missen. Ze zou het ticket niet vergoed krijgen, want luchtvaartmaatschappijen hadden geen coulance met reizigers die drie uur voor de vertrektijd op het vliegveld arriveerden en naar een verhoorkamer werden geleid. Ze had wel verwacht dat ze ondervraagd zou worden, niet dat ze daarvoor vele uren zou moeten wachten, ook niet hoe vernederend het was dat de inhoud van haar bagage werd gecontroleerd. En ze had er nog wel zo op gelet geen dingen in haar koffer te stoppen die tot vragen konden leiden – geen koran, geen familiefoto's, geen boeken op haar academische vakgebied. Desondanks tilde de douanebeambte elk kledingstuk van Isma met duim en wijsvinger op, niet eens op zoek naar verborgen zakken, maar om de kwaliteit van de snit te beoordelen. Uiteindelijk pakte ze het designerjasje dat Isma bij binnenkomst over de rugleuning van de stoel had gehangen en hield het aan de schouders omhoog.

'Dit is niet van u,' zei ze, en Isma wist zeker dat ze niet bedoelde dat het haar een maat te groot was, maar dat het te chic was voor iemand als zij.

'Ik heb in een stomerij gewerkt. De vrouw die dit jasje kwam brengen, zei dat ze het niet meer hoefde toen we de vlek er niet uit kregen.' Ze wees naar de vetvlek op de zak.

'Wist de eigenaar van de stomerij dat u het hebt meegenomen?'

'De stomerij was van mij.'

'U was de eigenaresse van een stomerij en nu bent u op weg naar Amherst in Massachusetts om te promoveren in de sociologie?'

'Dat klopt.'

‘Hoe kwam dat zo?’

‘Kort na mijn studie zijn mijn ouders overleden. Mijn broer en zus, een tweeling, waren toen twaalf. Ik heb de eerste de beste baan aangenomen. Inmiddels zijn ze volwassen en nu ze op eigen benen staan, kan ik mijn eigen leven weer oppakken.’

‘Nu kunt u uw eigen leven weer oppakken... in Amherst, Massachusetts.’

‘Mijn academische leven, bedoel ik. Mijn voormalige studiebegeleider van de London School of Economics doceert tegenwoordig aan een universiteit in Amherst. Haar naam is Hira Shah. U kunt haar bellen. Als ik daar aankom, kan ik bij haar logeren tot ik mijn eigen kamer heb.’

‘In Amherst.’

‘Nee, althans, dat weet ik niet. Bedoelt u haar woning of mijn eigen kamer? Zij woont in Northampton, dat ligt dicht bij Amherst. Van daaruit ga ik op zoek naar een geschikte woonruimte. Misschien in Amherst, misschien ergens anders. Ik heb een lijstje met makelaars in mijn telefoon. Die u nu hebt.’ Ze hield abrupt op met praten. De douanebeambte had dezelfde houding als de beveiligingsmedewerker daarvoor: zwijgen als je eerlijk antwoord gaf op hun vraag, zodat je je verplicht voelde meer te vertellen. En hoe meer je zei, des te schuldiger je overkwam.

De vrouw liet het jasje op de berg kleding en schoenen vallen en gebood Isma te wachten.

Dat was inmiddels een poosje geleden. Haar vlucht was nu aan het boarden. Isma keek naar haar koffer. Ze had hem weer ingepakt toen de vrouw de kamer had verlaten en vroeg zich bezorgd af of ze er verkeerd aan had gedaan dat zonder hun toestemming te doen. Moest ze haar kleren weer door elkaar gooien, of zou dat de zaken alleen maar verergeren? Ze stond op, ritste de koffer open en liet hem zo staan dat de inhoud zichtbaar was.

Later kwam er een man binnen, die Isma's paspoort, laptop en telefoon bij zich had. Ze stond zichzelf een sprankje hoop toe, maar hij ging zitten en gebaarde dat zij ook moest plaatsnemen. Hij zette een opnameapparaat op de tafel neer.

‘Beschouwt u zichzelf als Brits?’ vroeg de man.

‘Ik ben Brits.’

‘Maar beschouwt u zichzelf ook als Brits?’

‘Ik heb hier mijn hele leven gewoond.’ Ze bedoelde te zeggen dat er geen ander land was waarvan ze zich deel kon voelen, maar de manier waarop ze het zei, klonk ontwijkend.

Het verhoor duurde bijna twee uur. Hij wilde weten wat haar gedachten waren over sjiieten, homoseksuelen, de Queen, democratie, de *Great British Bake Off*, de invasie in Irak, Israël, zelfmoordterroristen, datingsites. Na haar verspreking omtrent haar Britsheid voegde ze zich in de rol die ze met Aneeka had geoefend, waarbij zij de verhorende functionaris had gespeeld en Isma antwoorden had gegeven alsof ze een type met discutabele politieke opvattingen was, wier inkomsten ze niet op het spel wilde zetten door keihard tegen haar in te gaan, maar tegen wie ze ook niet hoefde te liegen. (‘Als mensen het over de vijandschap tussen de sjiieten en de soennieten hebben, gaat de discussie meestal over de verschillende politieke machtsverhoudingen, zoals in Irak of in Syrië. Als Brit maak ik geen onderscheid tussen de ene moslim en de andere.’ ‘Het bezetten van andermans land veroorzaakt in de regel meer problemen dan oplossingen’ – en die vlieger ging dan zowel op voor Irak als voor Israël. ‘Burgers doden is een zonde en dat geldt zowel voor zelfmoordaanslagen als voor luchtbombardementen of droneaanvallen.’) Er viel steeds een lange stilte tussen elk antwoord en de volgende vraag, waarbij de man op het toetsenbord zat te tikken en haar browsergeschiedenis naliep. Hij wist dat ze had willen weten of een bepaalde acteur uit een populaire tv-serie getrouwd was; dat ze ondanks haar hoofdbedekking toch dure producten tegen droog haar kocht; dat ze ‘hoe maak je een praatje met Amerikanen’ had opgezocht.

‘Je weet dat je ze niet alles hoeft te vertellen,’ had Aneeka tijdens het rollenspel gezegd. Haar zus, nog geen negentien, met haar rechtenstudiedenkwijze, die alles van haar rechten wist en niets over haar fragiele plek op deze wereld. ‘Als ze bijvoorbeeld naar de Queen vragen, zeg je gewoon: “Vanwege mijn Aziatische achtergrond koester ik veel bewondering voor haar veelkleurigheid.” Het is belangrijk dat ze weten dat je nog enige minachting voor

het hele proces hebt.’ In plaats daarvan had Isma geantwoord: ‘Ik bewonder de toewijding waarmee Hare Majesteit zich van haar taak kwijt.’ Het gaf haar wel enige voldoening om aan de alternatieve antwoorden van haar zus te denken, aan haar triomfantelijke ‘Ha!’ toen de beambte haar dingen vroeg die Aneeka had voorzien, maar die ze zelf had afgeschreven, zoals de *Great British Bake Off*. Ach, als ze haar nu niet aan boord lieten gaan – of geen andere vlucht lieten nemen –, dan zou ze naar huis gaan, naar Aneeka, wat de ene helft van haar hart haar al ingaf. Met hoeveel van haar hart Aneeka hetzelfde wilde, was moeilijk te zeggen – ze was er heel stellig in geweest dat Isma haar plannen voor Amerika beslist moest doorvoeren, en of dat onbaatzuchtigheid was of dat haar zus graag alleen wilde zijn, was een vraag die zelfs Aneeka niet kon beantwoorden. Een minieme flikkering ergens in haar hersens duidde op een gedachte aan Parvaiz die tevoorschijn dreigde te komen, maar die werd direct met kracht onderdrukt – haar voornemen om nooit meer aan hem te denken was te sterk.

Uiteindelijk ging de deur weer open en kwam de vrouwelijke douanebeambte terug. Misschien was zij degene die de vragen over haar familie ging stellen, de vragen die het moeilijkst te beantwoorden waren, de meest doorwrochte die ze met haar zus had doorgenomen.

‘Onze excuses hiervoor,’ zei de vrouw halfhartig. ‘We moesten wachten tot ze in Amerika wakker waren en een aantal details omtrent uw studentenvisum konden bevestigen. Alles blijkt te kloppen. Alstublieft.’ Ze overhandigde Isma een stijve papieren strook alsof het een gebaar van grootmoedigheid was. Het was haar instapkaart voor het vliegtuig dat al was vertrokken.

Isma stond op, ietwat onvast vanwege de tintelingen in haar voeten. Ze had zich al die tijd niet bewogen uit angst degene die tegenover haar aan de tafel zat tegen de schenen te schoppen. Terwijl ze haar rolkoffer de kamer uit duwde, bedankte ze de vrouw die haar vingerafdrukken op haar ondergoed had achtergelaten en lette erop nog geen zweem van sarcasme in haar stem te laten doorklinken.

De kou beet in haar huid waar die niet bedekt was en sneed door de lagen kleding heen. Isma opende haar mond en wierp haar hoofd in haar nek om de lucht in te ademen die het gevoel uit haar lippen joeg en pijn deed aan haar tanden. Overal lagen verharde sneeuwplaten te glinsteren in het licht van de terminal. Ze had haar koffer bij dr. Hira Shah achtergelaten, die twee uur door Massachusetts had gereden om haar bij luchthaven Logan op te halen. Isma liep naar een sneeuwhoop aan de rand van de parkeerplaats, trok haar handschoenen uit en drukte erop. Eerst gaf de korst niet mee, toen brak ze erdoor en zakten haar vingers in de zachte onderliggende laag. Ze likte de sneeuw van haar handpalm om haar droge mond te bevochtigen. De vrouw achter de balie van de klantenservice op Heathrow – een moslima – had zonder extra kosten een plek op de volgende vlucht voor haar geregeld; gedurende de hele reis had ze zich zorgen gemaakt over de ondervraging die haar in Boston zou wachten; ze zouden haar vast in hechtenis nemen of op het eerste het beste vliegtuig naar Londen zetten. Maar bij de immigratiedienst hadden ze alleen aan haar gevraagd waar ze ging studeren, en Isma had instemmend geknikt toen ze iets over het basketbalteam zeiden wat ze niet helemaal begreep. Toen mocht ze doorlopen. In de aankomsthal zag ze dr. Shah staan, haar mentor en redder in nood, die op een paar grijze plukken in haar korte, donkere haar na niets was veranderd sinds Isma's laatste jaar op de universiteit. Op het moment dat ze haar hand opstak om haar te begroeten, begreep Isma hoe het in een ander tijdperk moest zijn geweest om de geheven arm van het Vrijheidsbeeld te zien en te weten dat je het had gered, dat alles goed zou komen.

Ze had nog net genoeg gevoel in haar blote handen om snel een bericht in haar telefoon te typen: VEILIG AANGEKOMEN. BEN AL DOOR IMMIGRATIE – GING PROBLEEMLOOS. DR. SHAH IS HIER. HOE GAAT HET DAAR?

Haar zus schreef terug: GOED NU IK WEET DAT ZE JE HEBBEN DOORGELATEN, DAN KAN TANTE NASEEM OPHOUDEN MET BIDDEN EN IK MET IJSBEREN.

ECHT ALLES GOED?

MAAK JE OM MIJ GEEN ZORGEN. LEEF JE EIGEN LEVEN – IK WENS HET JE VAN HARTE TOE.

De parkeerplaats met de grote, zelfverzekerde auto's; de brede lanen erachter, overal fonkelende lichten, hun stralende kracht vermenigvuldigd door het alom weerkaatsende oppervlak van glas en sneeuw: hier vond je het lef en de zekerheid en – op deze nieuwjaarsdag in 2015 – de belofte van een nieuw begin.

Toen Isma in het volle daglicht wakker werd, zag ze hoe twee figuren met felgekleurde vlakken erboven zich van de hemel losmaakten en op haar af doken.

Op de eerste ochtend na haar aankomst in Amerika had Hira Shah haar dit appartementje laten zien. De huisbaas had haar op de grote lichtkoepel gewezen, de tegenhanger voor de donkere inbouwkast, waar ze kometen en maansverduisteringen zou zien, zo beloofde hij. De herinnering aan het verhoor op Heathrow lag haar echter nog te vers in het geheugen; ze kon alleen maar denken aan surveillancesatellieten die door de lucht buitelden en ze had de woonruimte afgewezen. Maar na een hele dag van bezichtigingen werd het haar duidelijk dat ze niets beters kon vinden, tenzij ze zich kon verenigen met het idee van een kamergenoot. Inmiddels was ze tien weken verder en rekte ze zich in bed uit in de wetenschap dat ze alles kon bekijken zonder zelf bekeken te worden. De rood-met-gele parachutes leken tergend langzaam naar beneden te komen. In vrijwel de hele geschiedenis van de mensheid waren alle figuren die uit de hemel afdaalden engelen, goden en demonen geweest, of iemand als Icarus, die op de aarde af raasde terwijl zijn vader Daedalus te langzaam was om zijn balsturige zoon op te kunnen vangen. Hoe moet het zijn geweest om zo'n verschijnsel bij te wonen – aller ogen op de hemel gericht, in afwachting van een mythische gedaante die ging landen? Ze nam een foto van de parachutisten, stuurde die naar Aneeka met als bijschrift: WIJ OOK EEN KEER PROBEREN? en terwijl ze haar benen uit bed zwaaide, vroeg ze zich af of de lente soms vroeg was begonnen of dat het de stilte voor de storm was.

De temperatuur was 's nachts fors opgelopen en had de sneeuw

in smeltwater veranderd, zoals ze al had opgemerkt toen ze vroeg wakker was geworden voor het ochtendgebed en ze de waterstroom langs de licht hellende weg had horen klateren. Er waren ongebruikelijk veel sneeuwstormen geweest die winter, had ze zich laten vertellen, en bij het aankleden dacht ze aan de mensen die hun huis uit liepen en in hun tuin, die voor het eerst in maanden sneeuwvrij was, allerlei verloren voorwerpen terugvonden, zoals sleutels, pennen, handschoenen, muntjes. Het gewicht van de sneeuw had het oorspronkelijke model vervormd en als je de gevonden handschoen naast de andere zou leggen, zou hij eerder op een verre neef lijken. En dan? Wat doe je dan? Beide handschoenen weggoeien, of het niet meer passende setje alsnog dragen om het wonder van de hereniging te vieren?

Ze vouwde haar pyjama op, legde die onder haar hoofdkussen en streek de spreid glad. Ze keek om zich heen naar de strakke, sobere lijnen van haar appartement – eenpersoonsbed, bureau, bureaustoel, kasten – en opnieuw voelde ze, zoals bijna elke ochtend, de intense vreugde van het dagelijks leven vervat in de essentie: boeken, wandelingen, een plek om na te denken en om te werken.

Toen ze de zware deur van het twee verdiepingen tellende huis van fineersteen openduwde, kon ze voor het eerst ademhalen zonder dat de lucht als een mes door haar longen sneed. Door de dooi leken de straten en trottoirs opeens veel breder, en ze voelde zich... wat was het woord...? onbegrensd toen ze op pad ging en er flink de sokken in kon zetten zonder uit te glijden op het ijs, langs grote koloniale huizen, langs auto's met de politieke voorkeur op bumperstickers, langs tweedehandskleding, antiek en yoga. Ze liep naar Main Street, waar het gemeentehuis met zijn onverklaarbare romaanse torens met embrasures voor de schutters het straatbeeld een bijna hilarische franje gaf.

Ze zocht haar favoriete cafetaria op en liep met een dampende beker koffie de trap af naar het souterrain met de boekenkasten; een warm, verlicht toevluchtsoord met oude leunstoelen en sterke koffie. Ze sloeg een paar toetsen aan om haar laptop tot leven te brengen zonder nog echt te letten op het overbekende beeld

op haar bureaublad: een foto van haar moeder als jonge vrouw in de jaren tachtig met een enorme bos haar en grote oorbellen, die een kus op Isma's nog jonge kinderhoofdje drukte. Het was een vast onderdeel van Isma's ochtendroutine om het Skype-venster te openen en te kijken of haar zus online was. Vandaag was dat niet het geval, maar toen ze het venster wilde wegklikken, verscheen er een nieuwe naam op haar contactenlijst. Parvaiz Pasha.

Isma haalde haar handen van het toetsenbord, liet ze op de tafel aan weerszijden van de laptop steunen en staarde naar de naam van haar broer. Ze had die niet meer gezien sinds de dag in december dat hij belde om hen op de hoogte te brengen van het besluit dat hij had genomen, zonder rekening te houden met de gevolgen die het voor zijn zussen zou hebben. Hij keek nu vast ook naar haar naam, met het groene vinkje ernaast als teken dat ze beschikbaar was voor de chat. Het Skype-venster bevond zich op een dusdanige plek op het scherm dat de rand net de lippen van haar moeder raakte. De fijne, gebeeldhouwde trekken van Zainab Pasha hadden Isma overgeslagen en waren naar de tweeling gegaan, die lachten met hun moeders mond, straalden met hun moeders ogen. Isma maximaliseerde het Skype-venster, zodat het hele scherm werd afgedekt, legde haar handen om haar hals en voelde de reactie van haar hart op de aanblik van zijn naam in het razendsnelle jagen van het bloed door haar aderen. De seconden tikten voorbij. Er kwam geen bericht van hem. Ze bleef naar haar scherm kijken, zoals ze wist dat hij naar het zijne keek, allebei wachtend om dezelfde reden: Aneeka.

Een paar weken daarvoor, bij Hira Shah thuis, werd het geluid van Hira's raspen van de aardappels doorsneden met een vreemd ijl, hoog getingel. Isma en Hira hadden allebei hun telefoon nagekeken, op luidsprekers getikt, ze hadden hun oor tegen wanden en vloeren gedrukt, ze waren de gang in gelopen, hadden kastdeuren geopend, lege kamers bekeken, en ondertussen bleef het maar doorgaan, die esoterische melodie, die ze tot geen enkel muziekinstrument, stemgeluid of vogelgezang konden herleiden. Een buurman kwam helpen met zoeken. 'Geesten,' zei hij ten slotte met een knipoogje voor hij wegging.

Isma was in de lach geschoten, maar Hira's schouders verkrampten en ze reikte naar de amulet die aan de muur hing, waarvan Isma altijd had gedacht dat hij alleen ter decoratie was.

De melodie hield aan, leek overal en nergens vandaan te komen en hen overal in huis te achtervolgen, waar ze ook gingen. Hira klemde het mes stevig in haar handen en prevelde iets wat het Onzevader bleek te zijn – ze had in Kasjmir op een klooster-school gezeten. Uiteindelijk besloot ze, met haar uitzonderlijk rationele, messcherpe doktersgeest, dat ze beter buiten de deur een hapje konden gaan eten, ondanks de hevige hagel. Als ze weer thuiskwamen, zou het geluid vast verdwenen zijn. Isma ging boven in de badkamer haar handen wassen, die stoffig waren geworden van het wroeten in vergeten hoeken. Staande voor de wastafel keek ze door het raam naar buiten en opeens ontdekte ze de bron van het getingel.

Ze rende naar beneden, pakte Hira's hand en liep met haar door de achterdeur naar buiten, met hoog opgetrokken schouders tegen de hagelbui. Van de ene kant van het huis naar de andere, langs de muur van rode baksteen, hing een rij ijspegels aan de dakgoot, van soms wel decimeters lang, waar de hagelstenen met een melodieuze ritme tegen en langs kletterden. De akoestiek van ijs op ijs was een verschijnsel waar ze nooit op zouden zijn gekomen tot ze het met eigen ogen zagen.

De vlammende pijnscheut die op dat moment door haar lichaam bliksemde, deed haar door haar knieën zakken. Hira wilde haar te hulp komen, maar Isma stak afwerend haar hand omhoog, liet zich in de sneeuw vallen en liet de pijn door zich heen trekken terwijl de hagel en de ijspegels hun bijna kunstmatige symfonie voortzetten. Parvaiz, de jongen die vrijwel geen stap zette zonder zijn oortjes en microfoon, zou daar voor de hele duur van het ijsorkest zijn blijven liggen, zonder zich iets aan te trekken van de smeltende sneeuw die door zijn kleding sijpelde, het geroffel van de hagelbui op zijn lijf; hij zou doof en blind voor alles zijn behalve voor dit geluid dat hij nooit eerder had gehoord, zijn ogen omfloerst van geluk.

Dat was de enige keer dat ze het gemis van haar broer echt

had ervaren zonder de gebruikelijke adjectieven als ‘ondankbaar’ en ‘egoïstisch’ te bezigen, die door haar gevoel van verlies heen kerfden. Ze keek naar zijn naam op het scherm met prevelende lippen in een stil gebed dat Aneeka vooral niet zou inloggen, terwijl de adjectieven nu dik en taai in haar hoofd stokten. Aneeka moest leren om aan hem te denken als iemand die voor altijd was verloren. Het was mogelijk om dat te bereiken, hoeveel je ook van diegene hield. Die levensles had Isma al op jonge leeftijd gekregen. Maar je kon het alleen leren als er een compleet vacuüm was ontstaan op de plek waar je dierbare ooit had gehuisd.

Zijn naam verdween van het scherm. Ze tastte naar haar schouder, waar de onderhuidse spieren verknoopt waren geraakt. Door de druk van haar vingers besepte ze ten enenmale hoe het was om zonder familie te moeten leven, als niemands handen behalve die van jouzelf konden voelen wat je moest doormaken. ‘We houden contact,’ hadden zij en Aneeka tegen elkaar gezegd. ‘Het is tegenwoordig zo gemakkelijk.’ Maar het gemak van de moderne technologie had niettemin beperkingen en die beperking was van invloed op een essentieel onderdeel van het contact tussen haar en haar zus: elkaar kunnen aanraken. Als baby werd Aneeka gebaad, gekleed, gevoed en in slaap gewiegd door haar grootmoeder, en zij als haar negen jaar oude zusje, terwijl Parvaiz, de zwakkere, ziekelijke van de tweeling, door zijn moeder werd gezoogd (ze had slechts genoeg melk voor één kindje) en hilde als zij zich niet over hem ontfermde. Toen de tweeling ouder werd en ze hun eigen, besloten universum begonnen te vormen, werd wat Aneeka van Isma nodig had telkens een stukje minder, maar desondanks hadden ze nog steeds een hecht, fysiek contact – Parvaiz was degene die alle zorgen en teleurstellingen te horen kreeg, maar ze kwam naar Isma als ze een arm om haar schouders wilde, een hand om over haar rug te wrijven, een warm lichaam om op de bank tegenaan te kruipen. En als de last van de wereld te zwaar dreigde te worden voor Isma – met name in de dagen na het overlijden van hun grootmoeder en hun moeder nog geen jaar later, en Isma de taak kreeg om twee ontredderde twaalfjarigen te bemoederen en te verzorgen – was het

Aneeka die soms haar handen op de schouders van haar oudere zus legde om de pijn weg te masseren.

Geërgerd over haar zelfmedelijden klikte ze op het essay dat ze moest afmaken en dompelde zich onder in haar werk om al het andere te vergeten.

Halverwege de middag was de temperatuur gestegen tot meer dan vijftig graden Fahrenheit, wat echter veel warmer klonk en voelde dan elf graden Celsius, en de vroegtijdige lentesfeer had bijna alle bezoekers in het souterrain naar buiten gedreven. Isma trok de beker koffie naar zich toe die ze na haar lunch had besteld. Zou het een faux pas zijn als ze zou vragen hem in de magnetron op te warmen? Ze wilde net de stoute schoenen aantrekken toen de deur openging en met de geur van sigaretten uit het rokersgedeelte een jongeman naar binnen kwam die onmiddellijk haar aandacht trok.

En niet omdat hij zo knap was. Ga op een willekeurige straathoek in Wembley staan en er komen legio mannen voorbij met dik donker haar, een lichtbruine huid, regelmatige trekken, lang van gestalte en brede schouders, al stralen die zelden zoveel privilege uit als deze jongeman. Nee, wat haar aandacht had getrokken, was dat hij haar zo bekend voorkwam.

Bij haar 'oom' thuis – niet dat ze een bloedband hadden of zelfs maar een heel hechte, maar omdat hij zo vaak bij hen over de vloer kwam noemden ze hem oom – hing een foto uit de jaren zeventig van een cricketteam uit de buurt, dat een trofee omhooghield. Als kind was Isma soms stil blijven staan voor deze foto, en ze vroeg zich dan af hoe deze blakende, stoere jongens zich verhielden tot de verlepte vijftigers van nu. Ze keek alleen naar de mannen van middelbare leeftijd die ze persoonlijk kende; daarom lette ze nooit echt op die ene in het slecht passende uniform die niet lachte, tot de dag waarop haar oma bij de foto ging staan, naar hem wees en briepte: 'Schaamteloos!'

'O ja, onze nieuwe parlementariër,' zei de oom, die kwam kijken wie de oorzaak was van de plotselinge boze uitbarsting. 'Op de dag van de finale kwamen we een man tekort en deze hier,

dat sikkeneurige heerschapp, was net op bezoek bij zijn neef, onze wicketkeeper, dus wij zeiden: “Oké, speel maar mee”, en we gaven hem het uniform van onze geblesseerde batsman. Hij heeft de hele wedstrijd niets gepresteerd, behalve een bal uit zijn handen laten vallen, maar toen de foto werd gemaakt was hij degene die de bokaal omhooghield, en zo belandde hij in de regionale krant. Hij mocht hem alleen maar even vasthouden omdat we beleefd wilden zijn, per slot van rekening hoorde hij niet bij het team, dus we dachten dat hij wel zo netjes zou zijn om te zeggen dat die eer aan de teamkapitein was – ik dus. We hadden toen al moeten weten dat hij de politiek in wilde. Wedden dat hij deze foto ook bij hem thuis aan de muur heeft hangen en iedereen wijsmaakt dat hij de “man van de wedstrijd” was?’

Later die dag ving Isma het gesprek op tussen haar oma en haar beste vriendin en de buurvrouw, tante Naseem, en toen vernam ze de ware toedracht van dat ‘Schaamteloos!’ Het betrof niet de carrièrekeuze van de man die niet lachte, maar de gevoelloze manier waarop hij onlangs zijn familie had bejegend, terwijl het zo gemakkelijk voor hem was geweest om het anders te doen. In de daaropvolgende jaren bleef Isma zijn ontwikkeling volgen – de enige op de foto die slank bleef, scherpzinniger werd en altijd mooiere, grotere trofeeën in het verschiet leek te hebben. En nu was hij hier en hij liep door de cafetaria. Niet de verguisde/geliefde figuur die hij was geworden, maar de iets oudere versie van de jongen die hij was in de tijd dat hij met het cricketteam poseerde voor de foto, behalve dat hij warriger haar had en een openhartiger blik. Hij moest zijn zoon wel zijn, dat kon niet anders. Ze had ooit een foto gezien waar hij ook op stond, maar op het moment van afdrukken dook hij net weg, zodat zijn warrige haar voor zijn gezicht viel, en nu vroeg ze zich af of dat soms opzet van hem was geweest. Eamonn, zo heette hij. Wat hadden ze in Wembley gelachen toen het bericht met dat detail in de krant verscheen, compleet met familiefoto: de Ierse spelling van de naam om de islamitische achtergrond te verbloemen – Ayman werd Eamonn opdat de mensen wisten hoe geïntegreerd de vader was. (Zijn vrouw, van Iers-Amerikaanse afkomst, werd eveneens als een

aanwijzing van die integratieboodschap beschouwd, nog meer dan als een verklaring van die naamgeving van de zoon.)

De zoon, gekleed in een spijkerbroek en een gewatteerde olijfgroene jas, stond bij de balie te wachten.

Ze stond op en liep met haar koffie beker in haar hand naar hem toe. 'Deze balie gaat alleen open als het druk is.'

'Dank je, wat aardig om me erop te attenderen. Waar is...?' Zijn taalgebruik was ongegeneerd kakkineus, terwijl zijn vader zijn accent van de bevoorrechte Londenaar juist matigde.

'Boven. Ik zal het je laten zien. Ik bedoel, ik weet zeker dat je begrijpt wat "boven" betekent. Ik wilde zeggen dat ik net zelf naar boven wilde gaan. Mijn koffie is koud.' Waarom praatte ze zoveel?

Met een onverwacht familiair gebaar pakte hij de beker uit haar handen. 'Laat mij maar. Als dank voor het redden van de Engelsman Die Voor Eeuwig Aan De Balie Had Gestaan. Die je begrijpelijkerwijs had kunnen verwarren met de Engelsman Die Verdwaald Raakte Op Weg Naar Boven.'

'Mijn koffie hoeft alleen maar opgewarmd te worden.'

'Groot gelijk.' Hij rook even aan haar beker. 'Heerlijk, zeg. Wat is dat voor soort? Ik zou een Ethiopische boon nog niet van een Colombiaanse kunnen onderscheiden als...'. Hij zweeg even. 'Ik weet niet hoe ik die zin moet afmaken.'

'Misschien maar beter ook. Het is gewoon het huismerk.'

Ze bleef staan en keek hem na toen hij de trap op liep. Er stonden aan de ene kant potten met varens op de treden en aan de andere kant was de muur waar varens op waren geschilderd. Toen hij omkeek en mimed: 'Ik ben nog niet verdwaald', deed ze alsof ze gewoon in gedachten was verzonken en liep terug naar haar tafeltje in de nis, waar ze ging zitten en haar lichaam draaide om met haar eigen schaduw het zonlicht van haar laptop af te scherpen. Ze liet haar vingers over het tafelblad glijden, met de knoesten en de brandplekjes. RAAD EENS WIE, typte ze op haar telefoon, maar toen bedacht ze zich en wiste de boodschap. Ze wist nu al wat Aneeka zou antwoorden. JASSES! of: WAAROM PRAAT JE ÜBERHAUPT MET HEM?

Hij kwam niet terug. In gedachten zag ze hem in de korte rij

voor de balie haar beker schouderophalend neerzetten voor hij de cafetaria verliet, en ze voelde zich zowel opgelucht als teleurgesteld. Ze liep naar boven om zelf een nieuwe koffie te halen en kreeg te horen dat de machine defect was, dus ze moest genoeg nemen met een beker heet water en een theezakje dat slechts wat kleur afscheidde. Toen ze beneden kwam, stond er een nieuwe beker koffie op haar tafel en er zat een man op de stoel ernaast, die een been over de armleuning had geslagen en het boek las dat een lege plek op de boekenplank boven zijn hoofd had achtergelaten.

‘Wat heb je daar?’ vroeg hij met een blik op de thee die ze neerzette. Hij keek op het kartonnetje dat aan het theezakje hing. ‘Robijnrood. Ze pretenderen niet eens dat het een smaak is.’

Ze hield dankbaar de nieuwe beker omhoog. De koffie was niet erg heet, maar kennelijk had hij er buiten mee over straat gelopen. ‘Hoeveel krijg je van me?’

‘Vijf minuten van je tijd. Zo lang heb ik in de rij gestaan. Maar ik wacht wel tot je klaar bent met waar je mee bezig was.’

‘Dat kan nog wel even duren.’

‘Mooi. Dan heb ik de tijd om dit essentiële boek te lezen over...’ Hij deed het dicht en keek op de kaft. *‘Het heilige boek over vrouwengeheimen. Verzameld werk. Feministische hekserij, godinnenrituelen, toverspreuken en andere vrouwelijke kunsten.’*

Een van de studenten aan een ander tafeltje keek op en loerde naar hem.

Isma stopte haar laptop in haar tas en dronk haar beker leeg. ‘Je mag met me meelopen naar de buurtsuper.’

Onderweg naar de winkel vertelde hij dat hij ontslag had genomen als manager consultancy en dat hij voorlopig een poosje buiten de vier muren van een kantoor wilde leven, om bijvoorbeeld een bezoek te kunnen brengen aan zijn grootouders in Amherst, een stadje waaraan hij warme herinneringen koesterde dankzij de zomervakanties uit zijn jeugd. Toen ze voor de pasta-saus twijfelde tussen de ene flauwe tomatensoort en de andere, liep Eamonn weg en kwam even later terug met een blik pomodori en blaadjes groen voor een salade die ze niet op het menu

had staan. ‘Rucola,’ zei hij met een overdreven rollende r. ‘Houdt het midden tussen een Zuid-Amerikaanse dans en een middel tegen verruca.’ Ze wist niet of hij indruk op haar probeerde te maken of dat hij het soort man was dat verliefd was op zijn eigen charme. Toen ze haar boodschappen had afgerekend en in haar rugzak had gestopt, pakte hij hem op en slingerde hem met een soepele beweging om zijn schouder. Hij hield van het schooljongensgevoel, zei hij, en vond ze het erg als hij de tas een poosje droeg? Ze dacht dat hij wilde koketteren met zijn welopgevoede manieren, die in zijn kringen op prijs werden gesteld, maar toen ze zei dat die ridderlijkheid echt niet hoefde, pareerde hij dat het tegenovergestelde het geval was: hij scheepte een dame op met zijn gezelschap omdat hij zich eenzaam voelde en een Londens accent was daar de beste remedie tegen. Dus liepen ze samen op en ze gingen naar het nabijgelegen bos, omdat het zo’n schitterende dag was. Hij vroeg of ze een stukje om konden lopen, via Main Street (hij sprak de straatnaam uit met de lichte spot van iemand die net uit een metropool komt), waar een sportzaak gevestigd was, en in de tijd die zij nodig had om over te steken en twintig dollar te pinnen, stond hij alweer buiten, met nieuwe, peperdure wandelschoenen en een zwaardere rugzak.

De grond in het bos was modderig, maar prachtig door het licht dat door het ritselende bladerdak werd gefilterd en de met smeltwater uitgedijde rivier stroomde kolkend langs de oever. Ze zetten hun kraag hoog op tegen de druipende bladeren; het leek hem niet te deren als er dikke druppels op zijn hoofd spatten, hij complimenteerde haar met haar wollen tulband, die hij erg stijlvol vond; hij vergeleek haar met Greta Garbo. Af en toe hoorden ze een losgeraakte sneeuwplaat met een gedempte plof op de grond vallen, maar ze bleven gewoon doorlopen. Ze praatten over ditjes en datjes – het weer, de buitensporige vriendelijkheid van vreemdelingen in Amerika, favoriete buslijnen in Londen (die bovenal de geografische afstand van hun beider levens benadrukten) – en toch was hij qua humor en culturele verwijzingen Engelser dan ze had verwacht. Hij was beter in dit soort gekeuvel dan zij, maar hij lette er wel op niet de boventoon te voeren en

luisterde zelfs aandachtig naar haar onbeduidendste gedachten, stelde vragen naar aanleiding van haar uitspraken en gebruikte die niet als springplank voor zijn eigen monologen, zoals de meeste mannen die ze kende. Hij is opgevoed op dezelfde manier als die ik met Parvaiz heb geprobeerd, dacht ze bij zichzelf.

Bij een punt van de rivier waar de stroming rustiger was, stak een omgevallen boom een paar meter over het water uit. Isma liep eroverheen, haar armen uitgestrekt om in evenwicht te blijven, en tot haar genoegen hoorde ze hem deels bewonderende, deels bezorgde kreten slaken. De lucht was hemelsblauw, het water ruiste als bloed dat uit een hart stroomde, en een lenige jongeman uit een wereld die ver van de hare afstand, wachtte tot ze naar hem terug zou lopen. Ze ademde het moment in en probeerde haar spiegelbeeld in het oppervlak te zien, maar het water was veel te snel – sneller dan de lome waterwegen die ze gewend was.

Dat ze in een met kanalen dooraderde stad woonde, was voor haar een grote openbaring in haar schooltijd, en het was in dezelfde periode dat haar klasgenoten ontdekkingen deden op een andersoortig gebied, die haar eerder afstootten dan aantrokken. In haar vorige huis moest ze een paar kilometer drukbevolkte, rumoerige straten trotseren om Alperton te bereiken, een oase van rust waar ze op de avenues langs de kanalen bijna geen mens tegenkwam. Ze wist dat haar oma en haar moeder het gevaarlijk vonden, zo'n meisje dat alleen door industrieterreinen en over lange stille wegen liep, met niets anders dan ruisend loof als gezelschap, net als op het platteland (iedereen in haar familie vond het platteland doodeng, omdat niemand je daar zou horen als je om hulp riep), dus meestal zei ze: 'Ik ga een ommetje maken,' zonder op details in te gaan, wat ze zowel grappig als geruststellend vonden.

Ze gleed bijna uit op de glibberige bast van een tak en moest zich snel door haar knieën laten zakken om niet te vallen. Koude druppels water spetterden op haar handen en mouwen. Voorzichtig liep ze terug, terwijl Eamonn met een benauwd gezicht toekeek.

Daarna stelde hij gerichtere vragen over haar leven, alsof hij haar beter was gaan zien toen ze over de boomstam van hem wegliep. Ze gaf hem de eenvoudige versie: opgegroeid in het noorden van Londen, wat hij al van haar buslijnen had kunnen afleiden, in de wijk Preston Road, om precies te zijn, wat duidelijk iets te precies voor hem was. Een veel jongere broer en zus. Grootgebracht door haar moeder en haar oma, die allebei waren overleden; haar vader had ze nooit echt gekend. Ze was hier voor haar studie, op een volledige beurs en met een stipendium dankzij haar positie als onderzoeksassistente, waar ze goed van kon rondkomen. Ze had zich te laat opgegeven voor het herfstsemester, maar haar voormalige studiebegeleider, dr. Shah, had geregeld dat ze in januari kon beginnen, en nu was ze hier.

‘Dus je hebt je plannen kunnen verwezenlijken? Bof jij even.’

‘Ja,’ zei ze, ‘ik heb echt geluk gehad.’ Ze vroeg zich af of ze nu ook naar zijn leven moest vragen, maar misschien vertelde hij dan over zijn vader, en ze kon niet doen alsof ze hem niet kende. Het was beter om het gesprek niet die kant op te sturen.

De rivier werd donker, wat de eerste aanwijzing was dat de dag ten einde liep, alhoewel de lucht nog steeds vol onstuimig licht was. Ze leidde hen terug naar de weg en liep naar een middelbare school waar tieners met lange ledematen rondjes renden op een sportveld met opgehoopte sneeuw in de hoeken.

‘Mag ik je iets vragen over je tulband?’ zei hij. ‘Is dat een stijlding of een moslimding?’

‘Weet je wat? De enige twee mensen in Massachusetts die er ook naar vroegen, wilden weten of het een stijlding of een chemoding was.’

Hij schoot in de lach. ‘Kanker of islam – wat is de ergste aan-doening?’

Er waren nog steeds momenten waarop je iemand met dit soort uitspraken kon overvallen. Hij stak verontschuldigend zijn handen omhoog. ‘Jezus christus. Ik bedoel... sorry. Dat kwam er helemaal verkeerd uit. Ik wilde alleen maar zeggen dat het vandaag de dag vast niet meevalt om moslim te zijn.’

‘Ik vind het moeilijker om geen moslim te zijn,’ zei ze, waarna

ze zwijgend doorliepen. In de buurt van Main Street begon de stilte meer dan zomaar ongemakkelijk te worden. Ze had gedacht dat hij zichzelf toch als moslim zag, al was hij seculier, en dan meer in politieke dan in religieuze zin. Met het oog op zijn vader was dat bij nader inzien niet erg slim van haar.

‘Nou, fijne dag verder,’ zei ze toen ze de cafetaria naderden en op het moment dat ze haar hand uitstak, besepte ze hoe formeel ze overkwam.

‘Bedankt dat je me gezelschap wilde houden. Misschien zien we elkaar nog eens,’ zei hij. Hij haalde zijn schoenen uit de rugtas en legde de tas in haar hand, alsof ze haar gebaar daarvoor bedoeld had. Een vrouw die verondersteld wordt een ‘moslimding’ te hebben, geeft een man natuurlijk geen hand. Toen ze naar huis liep, bedacht ze dat het veel plezieriger was om tussen vreemden te wonen, wier achterliggende gedachten ze niet kende. Dan hoefde ze tenminste niet te weten dat ‘Misschien zien we elkaar nog eens’ eigenlijk ‘Ik hoef je eigenlijk niet meer te zien’ betekende.

Tante Naseem, de buurvrouw die de plaats van haar grootmoeder had ingenomen toen die was overleden en die Aneeka tijdelijk onder haar hoede had genomen, belde haar op. Ze wilde haar niet ongerust maken, maar zou Isma misschien contact met Aneeka kunnen opnemen? ‘Ze is tegenwoordig zo weinig thuis. Ik dacht dat ze met vriendinnen op stap was, maar ik sprak Gita en die zei dat ze haar nog amper zagen.’

Gita van Preston Road was de schakel tussen Aneeka’s thuis en haar universitaire leven. Ze was een jaar ouder dan de tweeling en met een nieuwe stiefmoeder die haar niet om zich heen wilde hebben, beschikte ze over een studentenkamer waar Aneeka een reservesleutel van had; Gita was er zelf nooit, want ze woonde bij haar vriendje – een relatie waar niemand van de oudere generatie van op de hoogte was.

Toen Aneeka gebruik begon te maken van Gita’s kamer, als ze bijvoorbeeld in de bibliotheek was geweest of tot zo laat op stap met vrienden dat de laatste metro was vertrokken, was Isma daar

niet blij mee. Ze kende de families niet van al die jongens op de universiteit en in tegenstelling tot Isma was Aneeka een meisje dat bekijks had, en dan keek ze ook nog terug. Ze deed wel meer dan terugkijken, maar dat deel van haar leven verzwegen ze om eventuele preken van haar zus te vermijden. Parvaiz was degene die op Isma inpraatte tot ze zich erbij neerlegde: als er iets met Aneeka aan de hand zou zijn, dan zou hij ervan afweten en Isma inschakelen als Aneeka echt op het matje geroepen moest worden. Maar ze hoefde zich geen zorgen te maken dat Aneeka eenzaam en alleen door het kille Londen zou dolen, want Aneeka ontmoette altijd mensen die zich over haar ontfermden. Haar tegenstrijdige eigenschappen maakten haar erg innemend: ze had zowel een scherpe tong als een meelevende aard, ze kon zowel ernstig zijn als maligheid uithalen, en ze was extreem invoelend bij andermans leed terwijl ze haar eigen pijn als in de steek gelaten weeskind weigerde te onderkennen ('Ik heb jou en ik heb P, dat is mij genoeg'). Zelf hield ze, evenals Parvaiz, de buitenwereld op een afstand, al was het maar zodat niemand vragen zou stellen over hun leven ('Waar is je vader? Zijn de geruchten over hem waar?'), maar Aneeka wist precies hoe ze in het middelpunt van de belangstelling kon staan en daarbij haar grenzen kon aangeven door sterke signalen uit te zenden als er iemand verboden terrein dreigde te betreden. Als kind wist ze al hoe ze dat moest aanpakken: wanneer iemand iets over haar vader vroeg, veranderde ze stante pede in een ijsblok. En voor een meisje dat altijd zoveel warmte uitstraalde, was dat zo'n ontluisterende omslag, dat de ander direct bakzeil haalde en dan prompt weer werd beloond met de Aneeka die ze kenden. Maar nu was Parvaiz ook verboden terrein geworden, en hoe: Aneeka kon hem met geen mogelijkheid in een verborgen uithoek van haar leven wegstoppen.

Na het gesprek met tante Naseem probeerde Isma een paar keer contact met haar zus op te nemen, en toen het eindelijk lukte, was het in Londen al laat. De lamp op het nachtkastje wierp een kleine lichtkegel over het stripboek dat op haar zus' borst lag – een *Asterix*, waar ze als kind dol op was – maar haar gezicht bleef in de schaduw.

‘De Migranten hebben een nieuwe auto. Een BMW. Er staat nu een BMW op onze oprit. Waar moet dat naartoe? Komt er straks een paard bij? Een Aga? Een au pair?’ Toen er huurders kwamen in het huis waarin ze waren opgegroeid, en de vitrage werd vervangen door ogenschijnlijk prijzige shutters, die vrijwel altijd potdicht zaten, zei Aneeka dat ze zich voor het eerst konden indenken dat buurtbewoners de pest in hadden als er migranten in hun straat kwamen wonen. Ondanks Isma’s verwoede pogingen bleef de bijnaam ‘Migranten’ hangen.

‘Toch opmerkelijk dat het jou is opgevallen, want tante Naseem vertelde dat ze jou bijna nooit meer ziet. Je vrienden van de uni ook niet.’

‘Als tante Naseem gaat klagen, moet ik het wel erg bont hebben gemaakt.’

‘Ze is gewoon bezorgd, dat is alles.’

‘Ik weet het. Sorry. Het was niet mijn bedoeling dat ze zich zorgen maakte. Of jij. Ik ben gewoon liever op mezelf de laatste tijd. Ik begrijp nu pas waarom jij er altijd zo graag in je eentje op uit ging.’

‘Ik kom gauw naar huis, goed? Binnenkort is het voorjaarsvakantie. Dan hebben we een hele week samen.’ Het idee om naar Londen te gaan benauwde Isma, maar ze liet haar gevoel niet in haar stem doorklinken.

‘Je weet best dat je daar geen geld voor hebt, en bovendien wil je niet opnieuw zo’n kruisverhoor bij de douane ondergaan. Stel dat ze je deze keer niet aan boord laten gaan? Of dat ze in Boston moeilijk gaan doen? Bovendien moet ik aan mijn wetenschappelijke publicatie werken, wat trouwens de voornaamste reden is dat ze me vandaag de dag weinig zien. Ik ben aan het werk. De wetgeving houdt me druk bezig. Het is niet zoals bij sociologie, waar je de hele dag voor de buis kan hangen en dat onderzoek noemen.’

‘Sinds wanneer liegen wij tegen elkaar?’

‘Sinds mijn veertiende, toen ik zei dat ik naar Parvaiz’ cricketwedstrijd ging kijken en stiekem met Jimmy Singh had afgesproken bij de McDonald’s.’

‘Jimmy Singh van Poundland? Aneeka! Wist Parvaiz ervan?’

‘Natuurlijk. Hij wist altijd wat ik deed.’

De avond waarop ze ontdekten wat Parvaiz had gedaan, had Aneeka haar lange zwarte haar door Isma laten borstelen, zoals moeders hun dochters plegen te troosten, en halverwege had Aneeka zich naar haar toe gebogen en gezegd: ‘Hij heeft me nooit uitgelegd hoe het zat met die kaarten voor Ibsen.’ Een paar maanden na de dood van hun moeder ging Parvaiz opeens puberen, in een huis dat tot in alle hoeken gevuld was met verdriet en rekeningen, en hij besloot dat hij zijn eigen laptop nodig had, zodat zijn zussen hem niet meer stoorden bij zijn geluidsprojecten, die inmiddels een obsessie voor hem waren geworden. Hij glipte op een avond de deur uit toen iedereen lag te slapen, nam de bus naar het centrum van Londen en bleef van middernacht tot de volgende ochtend voor een theater in West End posten om kaarten te bemachtigen voor de première van een stuk van Ibsen, waarin een steracteur uit Hollywood zat die zijn carrière een serieuzer aanzien wilde geven. Hij kocht twee kaarten van Isma’s huishoudgeld dat hij had ‘geleend’ en verpatste ze in een mum van tijd met een monsterwinst. Trots als een pauw ging hij naar huis om zijn zussen op de hoogte te brengen van zijn coup, om daar keihard geconfronteerd te worden met hun woede. Isma was zierend omdat ze overuren maakte om de schuldeisers buiten de deur te houden, en wist hij wel wat voor afschuwelijke dingen hem in deze wereld vol pedo’s en racisten hadden kunnen overkomen? Aneeka was zo mogelijk nog bozer. ‘Waarom heb je me niets verteld? Ik vertel jou altijd alles! Hoe bestaat het dat je me erbuiten hebt gehouden!’ raasde ze, tot verbazing van Isma en Parvaiz, die gewend waren dat Aneeka juist als buffer tussen hen tweeën fungeerde. Zes jaar later was dit verhaal Aneeka’s enige houvast om haar broers ommezwaai te kunnen bevatten. Isma had een gemakkelijker antwoord paraat: hij was de zoon van zijn vader en er zat een aberratie in de genenpoel.

‘Jongens zijn anders dan wij,’ zei Isma. ‘Ze hebben een tunnelvisie en zien alleen wat ze willen zien.’

Een paar seconden lang was het scherm een warboel van on-

willekeurige bewegingen en vormen, en toen zag ze haar zus weer, liggend op het bed, met haar gezicht naar de telefoon, die ze op de standaard had gezet.

‘Ik kan een goedkope vlucht zoeken en met de paasvakantie naar jou komen,’ zei Aneeka, maar Isma schudde haar hoofd voordat ze was uitgesproken.

‘Mag ik die apen bij de douane niet vertellen dat ik de veelkleurigheid van de Queen zo mooi vind?’

‘Nee.’ Haar spieren verstrakten bij de gedachte aan Aneeka in de verhoorkamer. ‘Parvaiz was weer op Skype. Blijven we dat onderwerp vermijden?’

‘Zodra hij ter sprake komt, krijgen we ruzie. En ik heb geen zin in ruzie.’

‘Ik ook niet. Ik wil gewoon weten of je hem hebt gesproken.’

‘Hij stuurde een chatbericht dat hij oké was, meer niet. Heb jij het ook gehad?’

‘Nee, niets.’

‘O... Ik dacht echt dat jij hetzelfde bericht had ontvangen. Anders had ik het wel tegen je gezegd. Nou, dat dus. Hij is oké. Hij nam natuurlijk aan dat jij het via mij zou horen.’

‘Dat zou betekenen dat hij aan iemand anders zou denken dan alleen aan zichzelf.’

‘Toe, niet nu. Ik weet dat woede voor jou een manier is om je bezorgdheid te uiten, maar toch. Niet doen.’

Woede is de manier waarop ik mijn woede uit, zou Isma op een andere avond hebben gezegd, maar op deze avond zei ze alleen: ‘Ik mis je.’

‘Blijf bij me tot ik in slaap ben gevallen,’ zei Aneeka, en ze stak haar hand uit, eerst naar Isma, toen naar de lamp om die uit te doen.

‘Lang geleden leefden er een jongen en een meisje. Ze heetten Parvaiz en Aneeka en ze konden met dieren praten.’ Aneeka grinnikte. ‘Vertel over de struisvogel,’ zei ze, haar stem gesmoord in het hoofdkussen.

Ze was in slaap gevallen voordat Isma klaar was met het verhaal uit hun kindertijd, dat hun moeder voor haar eerstgeborene

had verzonnen en dat Isma later naar de tweeling had gemodelleerd, maar Isma bleef aan de lijn, luisterend naar hun beider ademhaling, net als al die andere keren dat Aneeka bij Isma in bed was gekropen, als ze door een nachtmerrie uit haar slaap was gehaald en haar bonzende hart alleen door de regelmatige hartslag van haar oudere zus tot bedaren kon komen, totdat er in het stille universum om hen heen geen ander geluid klonk dan hun synchrone ademtucht.